

DZIELNICA DZIESIĄTA

ul. Romualda Traugutta

ul. Brata Alberta

Romuald TRAUGUTT, gen. (16 I 1825 - 5 VIII 1864)

Urodził się w Szostakowie koło Wysokiego Mazowieckiego. Do 1860 r. oficer armii carskiej, z której wystąpił w stopniu podpułkownika saperów. Wcześniej uczestniczył w kampanii węgierskiej i krymskiej, wykładał w Instytucie Wojskowym w Petersburgu. W czasie powstania działał jako dowódca oddziału na Polesiu. W sierpniu 1863 r., mianowany generałem, pełnił misję dyplomatyczną poza granicami kraju. 17 października 1863 r. został dyktatorem powstania, a funkcję tę podjął w poczuciu solidarności z walczącymi, chociaż nie wierzył w szansę powodzenia ruchu zbrojnego przeciwko siłom caratu. Gdy powstanie miało wybuchnąć, zwrócono się do Traugutta, który przebywał w swoim domu w powiecie guberni grodzieńskiej, aby objął dowództwo. „Powstania nikomu nie doradzałem, przeciwnie, jako były wojskowy widziałem całą trudność walczenia bez armii i potrzeb wojennych z państwem słynącym ze swej militarnej potęgi”. I dalej „Okazało się, że odwołać [powstania] nie było już czasu. Zgodziłem się wtedy na prośbę, bo jako Polak osądziłem za mną powinność nieoszczędzanie siebie, gdzie inni wszystko poświęcili”. Zamierzał przekształcić oddziały powstańcze w regularne wojsko. Jednolita organizacja sił zbrojnych w całym kraju miała tworzyć pięć korpusów. Dekretem z 27 XII 1863 r. nakazał realizację polityki uwłaszczeniowej. W styczniu 1864 r. wydał zarządzenie o pospolitym ruszeniu chłopów. Nie spotkało się ono ze zrozumieniem i nie przyniosło spodziewanych rezultatów. Osamotnionemu dyktatorowi wiernie towarzyszyli z Rządu Tymczasowego Marian K. Dubiecki i Antoni Waszkowski. Aresztowany w nocy z 10 na 11 kwietnia 1864 r. został stracony 5 sierpnia na stokach Cytadeli Warszawskiej. Męczennik „stał się symbolem obywatelskiej ofiary na ołtarzu niepodległości” i kolejnym powstańcem, którego Kościół katolicki beatyfikował i zamierza wynieść na ołtarze. Romuald Traugutt w liście do papieża Piusa IX napisał 29 IX 1863 r.: „Silnie trzymając się tradycji religijnej przodków naszych, z tym samym znakiem wiary, jako przedmurze chrześcijaństwa chwyciliśmy za broń dla odpędzenia barbarzyńskich Moskali, nieprzyjaciół wiary, nasze krainy niszczących, nasze świętości depreczających”.

BRAT ALBERT Adam CHMIEŁOWSKI (20 sierpnia 1845 Igołomia k. Krakowa - 25 grudnia 1916 Kraków)

Adam Chmielowski urodził się w Igołomii, (wówczas powiat miechowski), jako dziecko (najstarszy syn) Józefy Borzysławskiej i Wojciecha Chmielowskiego, później naczelnika carskiej komory celnej w Szczypiornie pod Kaliszem. Był pierwszym dzieckiem w rodzinie, miał troje młodszego rodzeństwa (Stanisława, Mariana i Jadwigę). Ze względu na specyfikę tamtego okresu, ochrzczono go 28 sierpnia 1845 bez udziału księdza (tzw. chrzest z wody). Dopiero 17 czerwca 1847 roku, w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Warszawie, dopełniono ceremonii chrztu. 25 sierpnia 1853 roku Adam utracił ojca. W 1855 r. otrzymał stypendium rządowe i wyjechał do szkoły w Sankt Petersburgu, gdzie rozpoczął edukację w Korpusie Kadetów. Od 1858 r., po przeprowadzce do Warszawy, kontynuował naukę w Gimnazjum Realnym Jana Pankiewicza. W 1861 r. podjął studia w Instytucie Politechnicznym i Rolniczo-Leśnym w

Nowej Aleksandrii (Puławy), gdzie poznał i zaprzyjaźnił się z wybitnym malarzem Maksymilianem Gierymskim. Po śmierci matki (28 sierpnia 1859 roku) rodzeństwo Adama przekazano pod opiekę siostry ojca – Petroneli Chmielowskiej. Młody Chmielowski kontynuował naukę w Instytucie Politechnicznym w Puławach. W tym okresie włączył się w działalność konspiracyjną. W 1863 r. przyłączył się do powstania styczniowego. Walczył kolejno w oddziałach Leona Frankowskiego (pod Kurowem) i Mariana Langiewicza. Po wygranej bitwie pod Grochowiskami przeszedł z oddziałem Langiewicza do Galicji. Tu wzięty do niewoli przez Austriaków, został wywieziony do Ołomuńca na terenie ówczesnej monarchii habsburskiej. Wykorzystując sprzyjającą okazję zbiegł w maju 1863 r., przedostał się do kraju i włączył ponownie do walk powstańczych. Bojowy szlak Adam Chmielowski zakończył 30 września 1863 r., kiedy to jego powstańczy oddział, dowodzony przez płk. Zygmunta Chmieleńskiego stoczył przegraną bitwę pod Melchovem (powiat częstochowski), a on ciężko ranny w nogę trafił powtórnie do niewoli. Po wykonanej w prymitywnych warunkach (bez znieczulenia) amputacji lewej kończyny, jego dalsze leczenie odbywało się w szpitalu w Koniecpolu. Zagrożony nasilającymi się represjami wobec powstańców, za staraniem rodziny, wy dostał się z niewoli i w maju 1864 r. trafił do Paryża. Tu dzięki pomocy finansowej od Komitetu Polsko-Francuskiego mógł poddać się dalszemu leczeniu i otrzymał gutaperkową, najlepszą w tym czasie protezę. Po ogłoszeniu amnestii w 1865 r. powrócił do Warszawy. Adam rozpoczął studia malarskie w Warszawie. Musiał je jednak przerwać z powodu sprzeciwu rady opiekuńczej, od której był zależny od śmierci obojga rodziców. Wyjechał na studia politechniczne do Gandawy. Po roku rozpoczął naukę na akademii sztuk pięknych w Monachium. Tam zaprzyjaźnił się z wieloma sławnymi artystami (Stanisławem Witkiewiczem, Józefem Chełmońskim, Aleksandrem Gierymskim, Leonem Wyczółkowskim i innymi). Wiele malował i wysyłał swoje obrazy na wystawy do Polski. Z tego okresu życia pochodzą pierwsze obrazy o tematyce religijnej, na przykład Wizja św. Małgorzaty, oraz najsłynniejszy religijny obraz Chmielowskiego Ecce Homo, który obecnie znajduje się w Krakowie w prezbiterium kaplicy sióstr Albertynek pw. Ecce Homo. Dorobek Adama Chmielowskiego to 61 obrazów olejnych, 22 akwarele i 15 rysunków. Do najbardziej znanych prac należą m.in. Po pojedynku, Dziewczynka z pieskiem, Cmentarz, Dama z listem, Powstaniec na koniu, Wizja św. Małgorzaty, Zachód słońca, Amazonka. Wraz z namalowaniem obrazu Ecce Homo we wnętrzu Adama Chmielowskiego nastąpił przełom. 24 września 1880 roku wstąpił do Zakonu Ojców Jezuitów w Starej Wsi. Po roku zrezygnował z powodu depresji i silnego załamania nerwowego. Spokój odnalazł dopiero w regule Zakonu św. Franciszka z Asyżu. W roku 1884 osiadł w Krakowie, przy ulicy Basztowej 4, gdzie dalej malował, ale zaangażował się coraz bardziej w opiekę nad nędzarni i bezdomnymi. Po pewnym czasie porzucił całkowicie malarstwo, poświęcając się pomocy ubogim. Mieszkał w ogrzewalni miejskiej przy ul. Skawińskiej na Kazimierzu razem z bezdomnymi, alkoholikami i nędzarni. Sprzeciwiał się jałmużnie, której nie uznawał za prawdziwą pomoc, ale nierozwiązującym problemu biedy doraźnym zabiegiem uspokajającym sumienie bogatszych. 25 sierpnia 1887 roku w Kaplicy Loretańskiej kościoła Ojców Kapucynów w Krakowie Adam Chmielowski przywdział szary habit III Zakonu św. Franciszka i od tej pory znany jest jako brat Albert. Śluby zakonne złożył rok później, 25 sierpnia 1888. Dał początek założonemu przez siebie Zgromadzeniu Braci Albertynów. W 1891 roku założył Zgromadzenie Sióstr Albertynek. W Krakowie prowadził przytułek, w którym mieszkał razem z ubogimi. Z czasem powstawały nowe ośrodki m.in. we Lwowie, Tarnowie, Zakopanem. Po zachorowaniu na raka żołądka, 23 grudnia 1916 roku przyjął sakrament chorych. W południe 25 grudnia 1916 roku zmarł w opinii świętości. Miał wtedy 71 lat.

Pochowany został na Cmentarzu Rakowickim. Bezpośrednią przyczyną jego śmierci był rak żołądka.

„Za wybitne zasługi w działalności niepodległościowej i na polu pracy społecznej”
Prezydent Ignacy Mościcki 10 listopada 1938 roku nadał mu pośmiertnie Wielką Wstęgę Orderu Odrodzenia Polski

Data beatyfikacji 22 czerwca 1983 Kraków przez Jana Pawła II

Data kanonizacji 12 listopada 1989 Rzym przez Jana Pawła II

Wikipedia